

Muzeum Literackie im. J. Czechowicza

W kamienicy przy ul. Złotej 3 w Lublinie mieści się nowa siedziba Muzeum Literackiego im. Józefa Czechowicza, poety, który opiewał uroki rodzinnego miasta.

Po przymusowym opuszczeniu gmachów poklasztornych przy ul. Narutowicza muzeum gościło przez trzy lata w dworku Wincentego Pola. W 2002 roku wprowadziło się do kamienicy przy ul. Złotej, przekazanej miastu na cele kulturalne przez prof. Sergiusza Riabinina i żonę Danutę. Zakończył się wówczas siedmioletni remont obiektu finansowany z budżetu Lublina, którego koszty wyniosły blisko 4 miliony zł. Przejęcie w użytkowanie przez oddział Muzeum Lubelskiego stało się możliwe dzięki porozumieniu z samorządem wojewódzkim, organem prowadzącym muzeum.

Minęło zaledwie kilka miesięcy od tej chwili, a już mamy okazję obejrzyć drugą wystawę, tym razem stałą pt. „Józef Czechowicz 1903-1939”. Otwarta została 15 marca, dokładnie w setną rocznicę urodzin poety. Autorką scenariusza jest Ewa Łoś, kierowniczka placówki, natomiast koncepcję plastyczną opracowali Barbara i Stanisław Bałdygowie. Wystawa, tak jak i biografia poety, zatacza koło: Lublin - Warszawa - Lublin. Czechowicz urodził się 15 marca w domu przy ul. Kapucyńskiej 3 (obecnie teren Galerii Centrum). W 1933 r. przeniósł się do Warszawy, gdzie zyskał uznanie dla swej twórczości. Wciąż związany był jednak z Lublinem i w nim zginął podczas bombardowania 9 września 1939 r. (w kamienicy przylegającej wówczas do gmachu poczty).

Przeglądając się wystawie mamy okazję poznać wiele ciekawych faktów z życia Czechowicza. Dowiadujemy się np., że uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej w 1920 roku. W okresie PRL-u w przekazach oficjalnych przemilczano tę informację. Literacki debiut nastąpił w 1923 r. (utwór prozatorski pt. „Opowieść o papierowej koronie”). Cztery lata później ukazał się debiutancki tomik poety pt. „Kamień”. Natomiast w 1932 r. Czechowicz założył i redagował „Kurier Lubelski” (tytuł pojawił się na rynku prasowym w XIX w.). Z kolei w 1938 r. rozpoczął pracę w redakcji literackiej Polskiego Radia.

Ekspozycja na drugim piętrze rozpięta jest „pomiędzy Arkadią a Apokalipsą”, czyli dwoma głównymi nurtami poezji Czechowicza. Odnajdziemy na niej m.in. pejzaż miasta, w którym przeżył dzieciństwo opromienione wielką miłością matki, ale naznaczone bolesnymi przeżyciami, zwłaszcza śmiercią ojca. Pojawiają się ponadto akcenty związane z prowincją, którą poeta wyraźnie sobie upodobał. Na przeciwnym biegunie ukazane zostało przeczucie katastrofy. W tym kontekście mamy wyjątkową okazję zobaczyć rękopisy poety oraz własnoręcznie wykonane wycinanki, prezentowane po raz pierwszy.

Chociaż Muzeum Literackie nosi imię J. Czechowicza, to jednak myli się ten, kto uważa, że dokumentuje ono jedynie biografię poety i zbiera ukazujące się wydania jego dzieł. Celem placówki jest gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie i udostępnianie dorobku swego patrona oraz innych literatów związanych z Lubelszczyzną. Muzeum jest inicjatorem i jednym z głównych organizatorów Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego im. J. Czechowicza oraz Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego im. J. Czechowicza. Współpracuje też z wydawcami dzieł poety (ostatnio trzy reprinty z Wydawnictwem UMCS: „Kamień”, „Stare kamienie” - tom wydany wspólnie z Franciszką Arnsztajnową, „Poemat o mieście Lublinie”).